

Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Langdurige zorg en COVID-19

Deep Dive 27-1 MLZS

Inhoud presentatie

Hoe zijn we er mee bezig geweest:

- Aandachtspunten op hoofdlijnen
- Aanpak COVID-19 binnen LZ
- We houden de vinger aan de pols
- Positionering langdurige zorg
- Hygiëne en infectiepreventie
- Communicatie COVID-19 in langdurige zorg
- COVID-19 cijfers verpleeghuizen
- COVID-19 cijfers gehandicaptenzorg
- Financiën
- Pandemische paraatheid
- OvV
- Informele + Wmo zorg en ondersteuning
- Corona herdenking
- Geleerde lessen (achtergrondinformatie)

Aandachtspunten op hoofdlijnen

Verleden:

- Twee jaar pandemie betekent dat er terug gekeken wordt:
 - Nafase COVID-19, oa opstellen tijdlijnen, Wob-verzoeken
 - Onderzoek Onderzoeksraad voor Veiligheid, parlementaire enquête.
- Dit terugkijken vraagt veel aandacht

Heden:

- Hebben we wat speelt in de sector rond COVID-19 goed in beeld/onder controle?
- Zorgen dat langdurige zorg goed in beeld blijft

Toekomst:

- Volgende boostercampagne
- Lange termijn COVID-19
- Pandemische paraatheid vraagt actie/concrete stappen

Aanpak COVID-19 binnen LZ

- Maart 2020 team geformeerd en nog steeds actief
- In dit team komen alle COVID-19 gerelateerde onderwerpen die voor langdurige zorg van belang zijn samen
- Team verantwoordelijk voor het waarborgen dat er aandacht is voor positie langdurige zorg en voor de specifieke kenmerken van de sector. Bv. feit dat mensen wónen in instellingen.
- Dit betekent betrokkenheid bij een veelheid aan onderwerpen zoals:
 - Persoonlijke beschermingsmiddelen
 - Bezoekverbod en later bezoekenregeling
 - Vaccinatiecampagnes
 - Financiën
 - Communicatie
 - Cijfers
 - Geleerde lessen
 - Pandemische paraatheid

We houden de vinger aan de pols

Doelstelling: problemen/zorg en kansen/successen vroegtijdig in beeld en meenemen in beleid (lessen leren).

Hoe:

- Wekelijks: call met landelijke partijen: Actiz, Verenso, V&VN, VNG, NVAVG, NGGZ, GGDen, soms ook RIVM.
- Tweewekelijks/maandelijks overleg cliëntenorganisaties gehandicaptenzorg/ouderenzorg
- Wekelijks overleg seniorenorganisaties
- Calls met aanbieders over onderwerpen, zoals ROAZ
- Expertgroep versoepeling bezoekenregeling in 2020
- Belrondes langs zorgaanbieders
- Monitoring door academische werkplaatsen (onderzoek op crisisdagboeken, kennisvragen veld beantwoorden, en
- Monitoring via leren van data (Verenso/VU) en onderzoek (recent: sterfte door 5.1.2e en testen door 5.1.2e).
- Monitoring adhv COVID-strategie 'thuiswonende ouderen' en COVID-strategie 'mensen met beperking'

Positionering langdurige zorg

- Zowel de ouderen als mensen met een beperking zijn een bijzondere groep. Zeer kwetsbare mensen.
- Niet altijd bij iedereen goed in beeld wat er allemaal gebeurt in de LZ.
- Focus in COVID-19 beleid al snel gericht op de ziekenhuizen/IC.

Merken we bij:

- Verdeling mondkapjes/PBM
- Vaccinatie/booster: massacampagne en maatwerk; in de langdurige zorg (gespikkelde organisaties) lastig.
- Niet alle organisaties aangesloten bij koepels in beeld; lastig te bereiken
- Regionale positionering (ROAZ, RONAZ). Wel beter dan het was begin 2020.
- COVID-19 capaciteit buiten het ziekenhuis (incl. afrekening kosten 2020 en 2021).
- Positionering blijft aandacht vragen
- Maatregelen in cure zoals herstellzorg hebben effect op capaciteit care. Aandacht nodig voor gehele zorgketen.

Hygiëne en infectiepreventie

- Belang hygiëne en infectiepreventie door crisis onderstreept
- Veel inzet nodig in verpleeghuizen en gehandicaptenzorg
- Beide eigen kenmerken en problematiek

Corona ondersteuning WOL:

- Kennisverzameling met GGD'en, ABR netwerken, Actiz, Vilans en Academische Werkplaatsen.
- Kennis gebundeld in de corona wegwijzer, die 4.500 keer is gedownload.
- Tevens lichte ondersteuning bij toepassing kennis bij 30 zorgaanbieders/271 locaties.

Ondersteuning hygiëne bevordering en infectiepreventie:

- Voorstel van Verenso, V&VN, Actiz en Vilans. Spelen voorname rol in de uitvoering
- Aanbieders die dat willen helpen hiermee
- Betreft implementatie van bestaande kennis via WOL.
- Maakt onderdeel uit van Pandemische Paraatheid

Communicatie COVID-19 in langdurige zorg

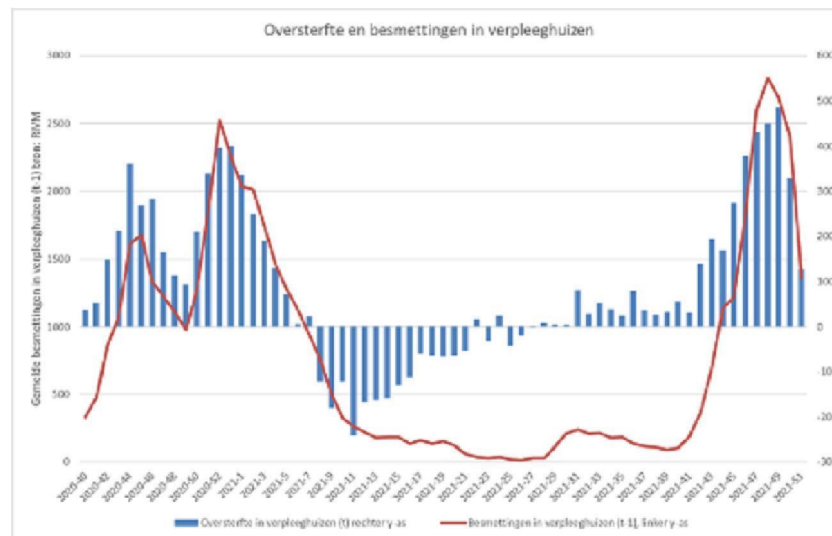
Tijdens de corona pandemie werd communicatie binnen LZ op verschillende niveaus ingezet en afgestemd met koepels en beroepsgroepen

- **Communicatiestrategie aanpak corona in LZ sector**
 - Tot nu toe: informer en bijstaan
 - Nieuwe communicatiestrategie LZ nodig voor lange termijn, ook irt pandemische paraatheid en herstel (communicatiehuis VWS) => **Langdurige zorg is trots en veerkrachtig.**
- **Publiek- en stakeholdercommunicatie (informer)**
 - Landelijk vooral toelichten van de maatregelen (www.rijksoverheid.nl), goede verwijzing naar eigen instellingen en toolkits voor koepels met basiscommunicatie materiaal voor vertaling naar eigen praktijk.
 - Toegankelijke informatie voor doelgroepen van LZ ontwikkelen en waarborgen
- **Positionering sector Langdurige zorg nu en in de toekomst (bijstaan)**
 - Tijdens de pandemie was er veel onrust in de sector over positionering van LZ ten opzichte van de ziekenhuizen
 - Ingezet tot nu toe: werkbezoeken, benoemen tijdens persconferenties, veel praktijk verhalen opgehaald
 - Meer specifieke inzet nodig in de toekomst, ook in relatie tot arbeidsmarkt: sector interessant maken en houden voor (nieuwe)medewerkers!

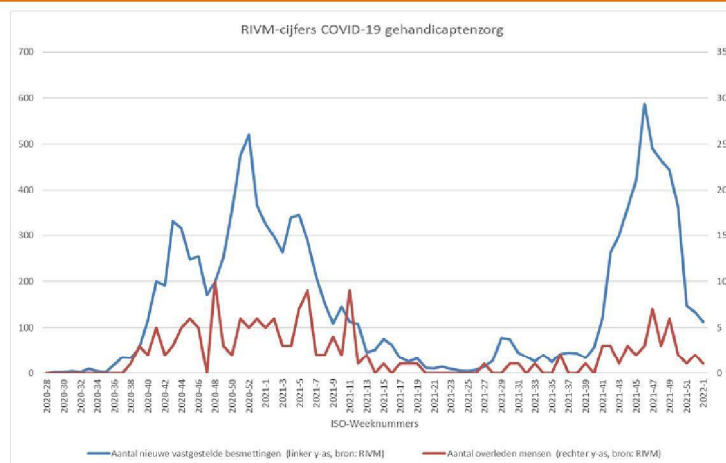

COVID-19 cijfers verpleeghuizen

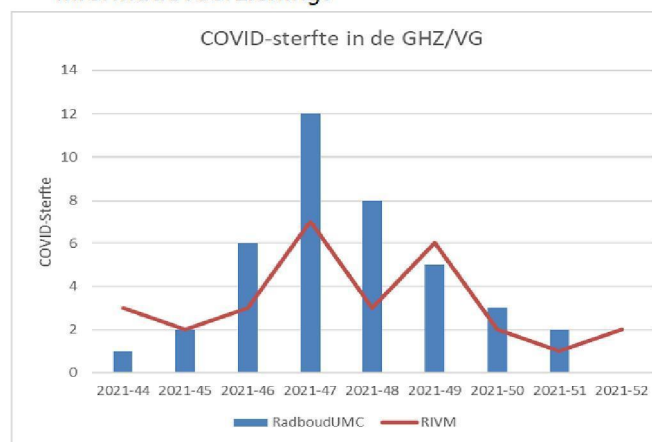
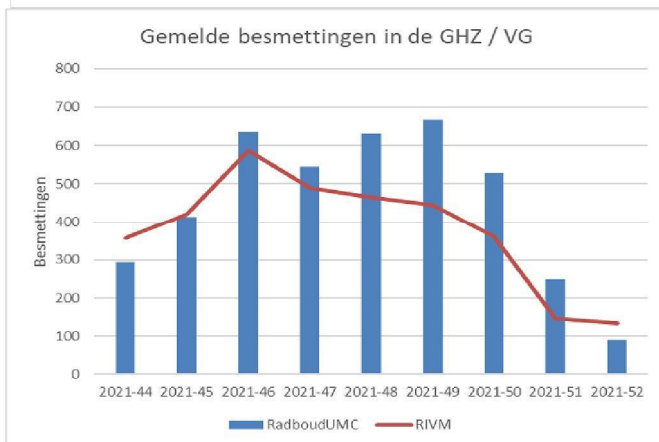
- In verpleeghuizen waren drie pieken in besmettingen (rood) en oversterfte (blauw)
- Tijdens de eerste piek was er onderregistratie van besmettingen
- Er is een duidelijk statistisch verband tussen de oversterfte (volgens het CBS) en het aantal gemelde besmettingen in de voorafgaande week
- In lijn met de bevinding van prof. 5.1.2e was het overlijdensrisico na besmetting in de recente golf met ca. 20% gelijk aan dat van niet gevaccineerde bewoners tijdens de tweede golf.

Gehandicaptenzorg

- Het aantal besmettingen en sterfte in de gehandicaptenzorg is lager dan in de verpleeghuizen maar niet volledig in beeld.
- De cijfers van RIVM over de gehandicaptenzorg (grafiek links) geven een onderschatting van de situatie in de sector.
- Ca. 50% van de leden van de VGN levert daarom zelf gegevens aan bij Radboud UMC.
- Deze instellingen melden in sommige weken al meer meldingen (grafiek onder links) en sterftegevallen (onder rechts) dan het RIVM voor de hele sector.
- Op basis hiervan rapporteert het RIVM vermoedelijk tussen een derde en de helft van de aantallen.
- We spreken met het RIVM en de sector over beter informatievoorziening.

Financiën

Financiële regelingen

- De meerkostenregeling COVID-19 Wlz is in 2022 in aangepaste vorm verlengd (tbv inzet PBM, vaccinatiekosten, vervangend personeel bij hoog ziekteverzuim en extra kosten dagbesteding wegens de 1,5 meter). Ook mogen met ingang van 2022 zelftesten voor het personeel worden gedeclareerd. VGN en ActiZ signaleren hierbij nog wel knelpunt rond het niet meer vergoeden van eigen PCR-teststraten en niet meer vergoeden van extra kosten corona-units.
- De compensatieregeling doorlopende kosten is per 2022 stopgezet. We overwegen om alsnog een regeling met hardheidsclausule te maken vanwege de opgelaaide pandemie.

Pandemische paraatheid

- Voornemens gericht op versterken:
 - Versterken infectiepreventie en hygiëne
 - Omgaan met uitbraken
 - Bevorderen richtlijnontwikkeling (SRI/Skilz)
- Gestart:
 - Aanpak versterken infectiepreventie in de verpleeghuiszorg via WOL
 - Gericht op gedragsverandering hygiëne en omgaan met uitbraken
- Nog vorm te geven (te dekken uit RA-middelen):
 - Audits hygiëne en infectiepreventie op elke locatie
 - Versterken positie Specialisten Ouderengeneeskunde en Artsen Verstandelijk gehandicaptenzorg

Informele + Wmo zorg en ondersteuning (1)

Op/afschaling van formele zorg gaat hand in hand met beroep op mantelzorger en vrijwillige diensten.

Continuïteit van zorg (dagbesteding, huishoudelijke hulp, begeleiding, vervoer, sociaal werk) voor kwetsbare ouderen en mensen met beperking thuis essentieel, maar vaak moeilijk om op de agenda te houden (Bv bij vaccineren en uitzondering van maatregelen). Druk op de mantelzorg en vereenzaming en verwaarlozing hebben geleid tot zeer schrijnende situaties die qua aandacht ondergeschikt zijn geweest i.r.t verpleeghuizen.

Extra acties voor **mantelzorger**:

- Mantelzorglijn, bereikbaarheid uitgebreid
- Gratis persoonlijke beschermingsmiddelen (via apotheek)
- Ondersteuning van mantelzorger via gemeenten a.d.h.v. escalatieladder
- Mantelzorgsteunpunten bij gemeenten verstevigen
- Monitor door mantelzorgNL
- Prioritering bij vaccineren niet gelukt
- Voor pandemische paraatheid: route naar respijtzorg/ logeerverblijf inbedden in ROAZ structuur

Informele + Wmo zorg en ondersteuning (2)

Extra acties voor **vrijwilligers**:

- Subsidie aan Rode Kruis voor extra taken (vervoer naar vac. locaties, quarantaine coaches, boodschappenkaarten etc) en vrijwillige inzet ook in instellingen (Ready to Helpers)
- Handreiking voor openstelling buurthuizen (en inloopfuncties)
- Subsidie aan vrijwilligersorganisaties vanuit het steunpakket Sociaal Welzijn (o.a hulp voor ouderen bij digitalisering)
- Vrijwilligers hebben veel extra inzet gepleegd om praktische hulp (boodschappen e.d.) en sociale contacten (bezoekjes, telefoontjes, e.d.) ook tijdens de lockdowns in stand te houden. Maar doordat groot deel van het vrijwilligersbestand ook bestaat uit ouderen, is hier wel een terugloop in bezetting geweest.
- NLvoorElkaar heeft een digitaal platform gebouwd waar vraag voor hulp en aanbod van hulp op postcode niveau bij elkaar gebracht wordt.

Informele + Wmo zorg en ondersteuning (3)

Hulplijnen: De Landelijke Luisterlijn (24/7 bereikbaar), Zilverenlijn, ANBO hulplijn, RodeKruis hulplijn + whatsapp diensten etc bieden luisterend oor en verbinden waar mogelijk aan praktische hulp. VWS bundelt de signalen van deze lijnen om beeld te krijgen van de hulpvragen in de samenleving.

Burgerinitiatieven: In 2020 waren er veel initiatieven uit samenleving en bedrijfsleven om elkaar extra steun te bieden. Deze zijn in 2021 bijna niet meer geweest. Vanuit de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid wordt onder de paraplu 'Een Klein Gebaar' nog wel drie keer per jaar een activatie gedaan gericht op sociale verbinding.

Coronaherdenking

- In 2020 is in de MCC afgesproken dat er een 'Corona Herdenking' moest komen. Om stil te staan bij het leed in de samenleving en waardering voor de zorg en andere sectoren te memoreren.
- Dit momentum is steeds ingehaald door het virus. Onder uitvoering van 5.1.2e (JenV) is ondertussen wel een nationaal comité klaargezet die onder 5.1.2e al begonnen is met nadenken over hoe vorm gegeven kan worden aan het 'stil staan bij...'
- Minister Tamara van Ark was 'sponsor' in het kabinet voor dit thema.
- **Graag bespreken we wie in het huidige kabinet sponsor wil zijn.**

Geleerde lessen

Achtergrondinformatie

- Zie aparte presentatie "Geleerde lessen coronacrisis en follow-up" als bijlage